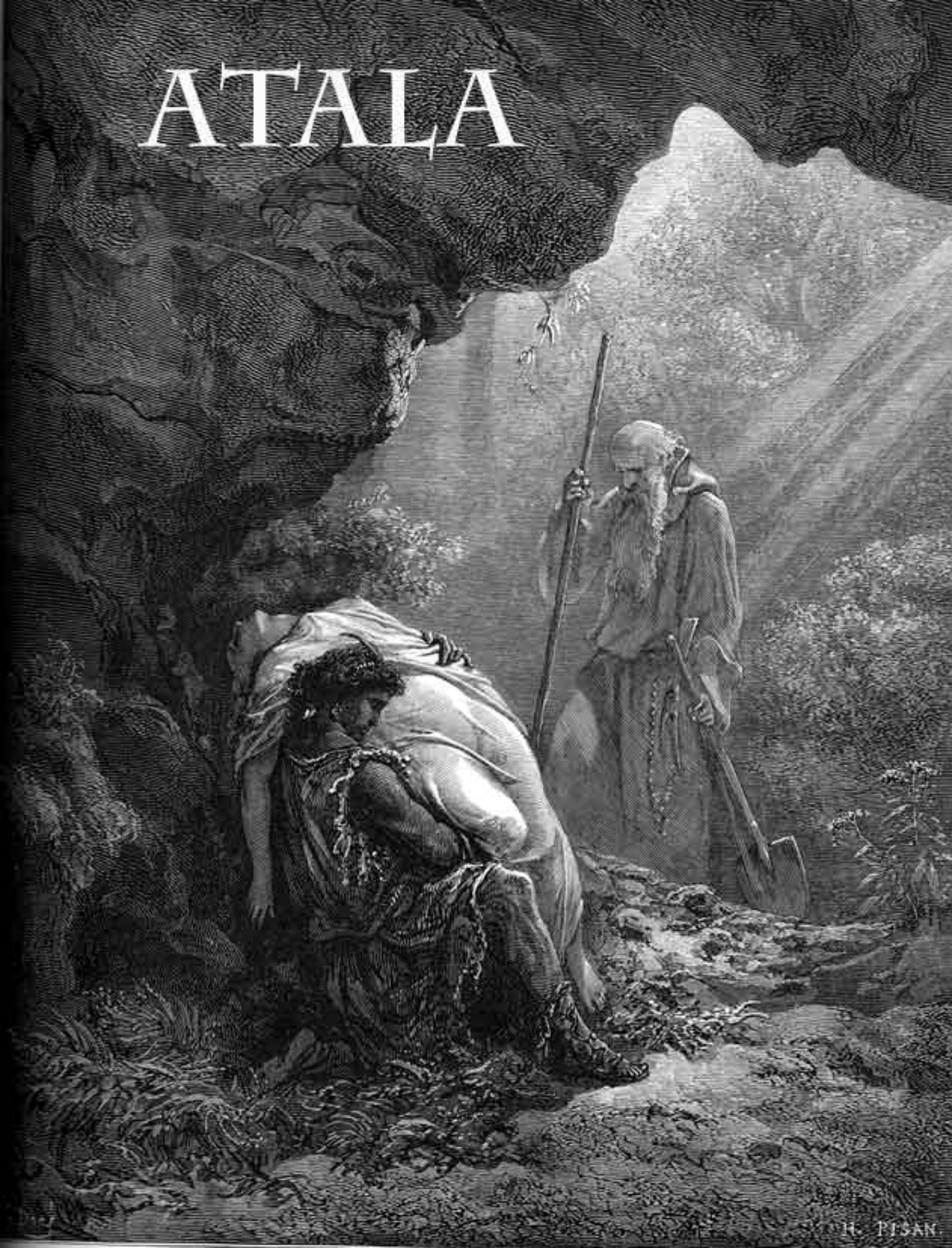

ATALA

Atala

romantiskt vildmarksdrama efter René de Châteaubriand

av Christian Lanciai (2005)

Personerna :

en bartender
en indian
fyllon
Lopez
hövdingen för muscogerna
sju muscogerindianer
Atala
Fader Aubry
3 cowboys

Handlingen föreställer tidigt 1800-tal och utspelar sig i Saint-Augustine, Florida, samt i de dåvarande vildmarkerna norrut från Louisiana.

Copyright © Christian Lanciai 2005

Akt I scen 1. En saloon.

Fyllon, cowboys, alkoholiserade indianer, spelare och tvivelaktiga fruntimmer.

bartendern Du har fått tillräckligt, Uncas.

indianen Jag kan aldrig få tillräckligt.

fyllo 1 Låt honom dricka, Mac, så han får dricka ihjäl sig.

indianen Det är rätt, kompis. Bara en död indian är en god indian.

fyllo 1 Ge honom vad han tål, Mac. Jag bjuder.

bartendern Jag avråder, Uncas.

indianen Jag är van vid att bli ständigt mera förnedrad. Vad annat kan väl ni vita göra med oss en gång så fria indianer? Ni kom hit med er lössläppta vålds- och våldtäktskultur som bara gick ut på att rensa landet från dess fria och naturliga förvaltare för att själva kunna exploatera ihjäl det. Vad har vi då annat att göra än att dricka oss fulla? Eldvattnet är det enda positiva ni har fört med er, för det åtminstone bedövar och får oss att glömma.

fyllo 1 Bjud honom, Mac. Han tål hur mycket som helst.

bartendern Bara du betalar så....

fyllot Det är klart att jag betalar.

Lopez (har följt med scenen, kommer nu upp till dem bredvid indianen)

Min vän, vad gör du här i staden som borde vara ute på de fria vidderna bland dina bröder?

indianen De är alla förlorade.

Lopez Är det vi de vita som utrotat er?

indianen Inte bara. En olycka komer aldrig ensam. Först var det smittkopporna. Sedan jagades vi bort från vårt hemland av de vita. Sedan blev det stamkrig vart vi tvingades flytta. Ingen vill ha landsflyktiga indianer. Så vi skingrades alla och är i utdöende. Därför har jag strandat i staden, för här finns åtminstone sprit.

fyllot Sup honom full! Låt honom uppträda! Låt honom briljera med sitt patetiska pathos! Låt oss få skratta åt honom!

ett annat fyllo Det är inte bara alla döda indianer enbart som är goda. Det finns också löjliga indianer som är roliga när de blir druckna och ramlar omkring. De tål ju inte alkohol.

Lopez (till indianen) Kom med mig, min vän. Du hör inte hemma här.

indianen Vad kan du göra för att lindra mitt öde, gode man?

Lopez Jag har haft mycket med indianer att göra. Jag känner dem. Jag kan lyssna till dig, och vi kanske kan lära något av varandra.

indianen Talar du vårt språk?

Lopez Jag levde i flera år tillsammans med Natchezindianerna och talar både deras språk och teckenspråket.

indianen Då är du en av oss och kan förstå oss. Jag skulle gärna vilja höra din historia.

Lopez Kanske du känner några som jag har känt. Kom, låt oss gå härifrån. Låt de här fyllona själva få dricka upp sina egna mediciner.

indianen Jag följer med dig, gode man, ty du tycks inte vara helt onaturlig. Vad heter du?

Lopez Kalla mig Lopez. Vad heter du själv?

indianen Mitt namn är Chactas.

Lopez Välkommen till mitt hem, broder Chactas. Allt mitt skall vara ditt.

indianen Du talar som en indian.

Lopez Kom. Låt oss gå.

(De lämnar lokalen.)

Scen 2. Lopez' bostad.

Chactas Du gode man, du har varit såsom en far för mig och återfört mig till livet och gett mig tron tillbaka på värdet av att leva. Endast din kristna religion kan jag aldrig omfatta.

Lopez Vad är det för fel på den då? Vad har du emot Jesu Kristi kärlek och lidande?

Chactas Ingenting, men jag tycker inte om resultatet av er religion. I dess namn har ni vita invaderat vårt land och stulit det ifrån oss med orätt och vållat oss naturfolk oöverskådliga lidanden. Ni predikar kärlek med er religion men vållar bara hat med era maktanspråk och er självtillräcklighet och er hänsynslöshet, som är det kärlekslösaste som finns. Vi indianer förstår inte och tycker inte om era kristna dubbla budskap, min gode fader Lopez.

Lopez Jag förstår dig. Jag har levt med indianerna. Vi vita har begått oförlåtliga brott mot er indianer, ingen är mera medveten om det än jag, för jag har älskat er. Men det är inte den kristna religionens fel. Den är enbart god i sig och menar bara väl med sina enbart fredliga och kärleksfulla avsikter.

Chactas Varför vållar den då så mycket elände? Fader Lopez, jag kan inte betrakta er kristna som annat än bedragna och hjärntvättade av ett hycklande indoktrineringssystem.

Lopez Jag beklagar, min son. Är vi då alla lögnare?

Chactas Nej, fader Lopez, bara aningslösa offer. Men det värsta är att det tycks vara obotligt. Därför måste jag lämna dig, älskade fader. Du har hjälpt mig bort från eldvattnets frestelser, och det är jag tacksam för, men jag måste återgå till mitt eget liv och återuppsöka mina bröder i vildmarken, om jag har några kvar. Kanske irrar det ännu omkring några rotlösa stamfränder i urskogarna norrut.

Lopez Du gör som du vill, min vän. Du är född fri och har rätt att leva fri. Och jag kan bara önska dig lycka till.

Chactas Tack, fader. Din välsignelse sätter jag högre värde på än hela din religion.

Lopez Gå i frid, min son, och finn din frihet och din lycka.

Chactas Tack, fader. Jag skall göra mitt bästa. (*går*)

Lopez En vilde, men kanske klokare och åtminstone friare än någon kristen. Kanske han en dag kommer tillbaka och jag får veta om han fann något gott på sin hemresa.

Scen 3. I skogen.

Chactas Var är ni, mina bröder? Jag har sökt er över hela kontinenten i dessa villande skogar men bara letts vilse av lösa rykten. Är jag då en ensam överlevande av ett helt folk och stam? Jag vet bara att jag är ensammare än någonsin, då ingen utväg finns ur indianernas dödsfälla som skyddslös etnisk minoritet i de vitas händer.

indian 1 (uppenbarar sig plötsligt med spjut) Ge dig!

Chactas Vem är du?

indian 1 (tjuter vilt; flera krigiska indianer kommer fram och omringar Chactas, som inte har någon chans.) Det spelar ingen roll! Men du är en Natchezindian! Det syns på långt håll! Och ni var våra dödsfiender!

Chactas Då måste ni vara muscoger eller siminoler.

indian 2 Rätt gissat! Ingen Natschezindian har någon nåd att vänta av oss!

Chactas Min far och farfar har tagit mer än hundra skalper av muscogernas hjältar.

indian 3 Tror du inte vi vet det! Därför är en Natchez oss mera förhatlig än alla vita!

indian 1 Du ska få den stora äran att få bli uppbränd levande i vår största by!
Chactas Jag tackar för den äran och fruktar inte döden, då ni redan dödat alla mina anförvanter.
indian 2 Den sista skall bli vårt förnämsta offer!
indian 3 Vi skall jublande dansa vår ystraste krigsdans kring ditt likbål, vilket är det sista du skall se i livet medan du sakteligen dör under skändliga plågor!
Chactas Jag tackar för den äran.
indian 1 För bort honom! (*Chactas binds och förs ut.*)

Akt II scen 1. Lägret.

hövdingen Bind honom till händer och fötter! Lägg också en snara runt halsen på honom, och låt fem krigare hålla vakt över honom vid var sin repända och dra till om han bråkar!
indian 1 Han har försökt fly flera gånger och kommer säkert att försöka igen.
hövdingen Ingen misskund får visas! Han är en Natchez och har dessutom vistats hos de vita, så att han är smittad av deras dödliga civilisation!
indian 2 Det var det jag visste! Han är giftig!
indian 3 Mer än så! Han är dödlig!
hövdingen Vakta noga på honom! Ingen av våra fem krigare får lämna något av hans fjättrande rep förrän rådet har beslutat hur vi bäst skall offra honom och skicka honom till de sina förfäder som genom seklerna vållat oss så oreparerbar skada!
indian 1 Låt honom gå upp i rök! Skicka honom till den store anden!
Chactas Ni slipper mig aldrig, ty vi ses alla hos den store anden förr eller senare.
hövdingen Om du vågar munhuggas också, fördömda ormyngel från Natchez giftiga stam, kan vi också förse dig med munkavel.
Chactas Plåga mig gärna, tortera mig till döds, jag lovar att inte skrika innan jag kommit utom ert räckhåll på andra sidan döden, ty fysisk plåga betyder ingenting för mig, i synnerhet om den vållas mig av mina dödligaste fiender i ren sadistisk fåfånga.
hövdingen Du är tapper och skall få leva tills du dör, och just för att du lovar oss att inte klaga över hur svåra kval vi än skall vålla dig skall vi göra en sport av att tortera dig till döds så utförligt och långsamt som möjligt. Om du då ändå klagar skall vi skratta åt din vekhet.
Chactas Det blir jag som skrattar ut er efter döden.
hövdingen Nog nu med prat! Verkställ domen!
(Chactas sträcks ut på marken med fem krigare vid vart och ett av repen fjättrade kring hans händer, fötter och hals, i en femkant.)
indian 2 På så vis kan du inte röra dig utan att någon av dina väktare störs och väcks och drar repet hårdare åt!
Chactas Ni bara leker. Det är alltid offret som triumferar.
indian 3 Din väg till triumfen efter döden blir lång och svår, och på den vägen kommer du att falla och kvida och ge efter för din dödliga smärta många gånger.
Chactas Plåga ihjäl mig bara. Jag skrattar åt er.
indian 1 Ditt skratt kommer att fastna i halsen då minsta trotsiga ljud från din hals kan kvävas direkt! (*drar åt snaran*)
indian 2 Stryp honom inte! Vi måste få se honom sprattla först! (*drar åt ett av repen kring Chactas fot*)
indian 3 Inte bara sprattla utan fäkta även! (*drar åt ett rep kring Chactas hand*)

indian 4 (drar åt ett annat rep kring Chactas andra fot) Fäkta och sprattla nu tills du blir fyrdelad!

indian 1 Femdelad! Huvudet tillhör mig! (drar åt)

Atala (inkommer) Nej, mina vänner, vänta med tortyren tills han skall dö. Låt honom frodas till dess, så att hans dödskamp blir så utdragen som möjligt. Drick och lev, djärve krigare, så länge du kan. (ger honom att dricka från ett krus)

Chactas Vem är du, ljuva jungfru, från en annan och bättre värld?

Atala Bara en indian liksom du.

indian 1 Hon är hövdingens dotter och heter Atala.

Chactas Ursäkta mig, ljuva Atala, men du ger ej ett helt äkta intryck som indian då du är för ljus för denna mörka krigiska värld.

Atala Det är varje kvinna inför en krigare som ligger inför döden. Det är bara naturligt av dig att uppfatta mig så.

indian 2 Du ger en dödsdömd fånge som varit slav hos de vita och där fått deras rabiessmitta som den hund han är att dricka men inte oss.

Atala Då måste jag hämta mera, om ni alla vill ha att dricka.

indian 3 Gör så, goda prinsessa, så sover vi bättre sedan.

Atala Jag gör så. (går med sitt krus)

Chactas (för sig) En änglalik skönhet som från en högre värld och ej alls som vanliga indiankvinnor. Om hon ej var hövdingens egen dotter skulle jag säga att hon var av blandblod, men jag vågar inte uttrycka min misstanke om hennes eventuella avsikter....

indian 4 Ligg stilla, din apa, eller vi bryter benen på dig! (drar åt)

Chactas Ligg stilla själv, din slingrande orm, så att jag åtminstone kan få sova min sista natt i livet!

indian 1 Ingen risk. Ditt öde avgörs före gryningen. Rådet sammanträder nu för att omedelbart besluta om vad för sorts gatlopp in i döden du skall få.

Chactas Ju förr, desto bättre, så att jag slipper er.

indian 1 Vi kommer nog att se till att du inte slipper oss så lätt. (drar åt)

Chactas Era humbugar, ni kan plåga mig men inte döda mig så länge rådet bara pratar bort mitt fall!

indian 1 Ja, vi kan plåga dig, och vi njuter av det och ämnar njuta av det så länge vi kan. (drar åt)

(Scenen förskjuts något åt höger och visar de rådslående indianerna.)

hövdingen Jag anser att vi bör bränna honom långsamt, så att han förkolnas från fötterna uppåt hängande bunden i armarna från ett träd.

indian 5 Jag måste yrka på gatlopp först, så att vi får se hur mycket han tål, bara för att göra honom mör först.

indian 6 Smörj in honom med honung och häng honom från ett träd med myror och bin, så att han blir uppäten i samma takt som han förkolnar.

indian 7 Innan han dör på det sättet borde vi slänga in honom i en säck med två vildkatter, så att han vaknar till liv igen.

hövdingen Då får vi inte se honom dö.

Atala (har kommit upp bakom sin fader, tar honom bakifrån sakta om halsen) Varför inte låta honom leva och bli en av oss? Han har varit hos de vita och kan vara oss till stor hjälp med sina erfarenheter som spion.

hövdingen Du känner inte Natchez, min dotter. Ränderna går aldrig ur dem men förblir giftiga för alla andra hela livet.

Atala Risken är att han överlever vad ni än gör, då ni egentligen inte vill döda honom.

hövdingen Vi måste döda honom. Frågan är hur vi skall göra det men ändå tillgodogöra oss hans ande.

indian 5 Det går inte om han inte dör inför vår åsyn.

indian 6 Just det.

Atala Jag lämnar er åt er rådplägning, men håll inte på hela natten. Då kan ni bli sömniga på kuppen och glömma alltsammans.

indian 7 Det ligger något i vad Atala säger. Vi är redan trötta och tunga i ögonlocken.

hövdingen Det går över bara vi kommer fram till något.

Atala Ju längre ni håller på, desto klokare blir ni.

indian 5 Exakt min mening.

indian 6 Låt oss därför hålla på.

hövdingen Var var vi nu igen? Hur långt hade vi kommit?

indian 7 Halvvägs.

hövdingen Inte längre?

indian 7 Vi vet summan men inte formeln.

indian 6 Du menar att vi vet hurdant väder vi skall få men inte hur vi skall få det.

indian 5 Ja, vi förstår budskapet men inte meningen.

indian 6 Det är samma sak.

indian 5 Jag menar det.

(*Atala har gått vidare till Chactas och krigarna, och scenen vrids tillbaka.*)

Atala Ni måste vara trötta av att vakta så troget som hundar på en fjättrad björn. Här har jag nu med mig åt er att dricka. (*ger dem att dricka*)

indian 1 Du skänker oss liv och glädje, prinsessa.

2 Mer än så. Vi får mer än döden att leva för.

3 Mer än så. Du får oss att slappna av.

4 Det evigt kvinnliga får oss att känna oss som verkliga män.

Atala Ja, ni är verkligen modiga som vågar vakta på en sådan som denne livsfarlige Natchez.

indian 1 Ge oss mera att dricka, prinsessa!

2 Ja, det smakar verkligen ljuvligt.

3 Du behöver inte spara något åt vår dödsdömde fånge.

4 Vad säger rådet?

Atala De bara diskuterar och somnar snart.

4 Det är som det alltid brukar gå vid sammanträden.

3 Det är ofelbart. Man blir sömnig bara man tänker på det.

2 Du sa det. (*gäspar*)

1 Hade du något kvar åt oss att dricka, ljuva prinsessa?

Atala Det räcker nog. (*skall just ge mer åt 1 när han somnar*)

Chactas Du förleder dem till sömns med ditt ljuva fluidum, prinsessa.

Atala Det är meningen. Snart sover hela lägret.

Chactas Är det din förtjänst?

Atala Nej, det är bara naturligt.

Chactas Mina tappra väktare tycks helt ha glömt bort sitt viktiga värv.

Atala (kommer kvickt fram till honom) De sover nu alla. Kvickt. Ta vara på tillfället. (*skär av ett av hans rep om en hand och ger honom en annan kniv.*)

Chactas Varför, prinsessa?

Atala Fråga inte så dumt. (*Han befrias.*)

Chactas Kan du göra detta och komma undan med det?

Atala Bara om jag kommer undan med dig.

Chactas Du riskerar då allt för mig.
Atala Jag måste. (*blottar ett litet krucifix runt halsen*) Jag är kristen.
Chactas Ljuva jungfru! Då är du just den jag trodde!
Atala Jag kan inte se att den siste av sin ätt offras utan anledning. Hellre offrar jag mig själv.
Chactas Ljuva prinsessa, du vill alltså följa med mig ut i vildmarken?
Atala Jag måste.
Chactas Vad ska din far säga?
Atala Du blir bara dummare och dummare. Om jag stannar kvar och du flyr blir han vanärad. Om vi flyr tillsammans kan han skylla på att du förfört mig och leva högt på sin oförsonliga vrede mot dig hela resten av livet.
Chactas Alltså måste vi fly tillsammans.
Atala Kom nu. Hela lägret sover. Bara vi vet vad som händer.
Chactas Och månen som speglar oss och vägleder vår flykt bort från människorna och deras intighet.
Atala Just det. Skynda på. (*Hon tar honom i handen, och de skyndar ut från lägret, där alla sover.*)

Akt III scen 1.

Chactas Sällsam är din vandring, Atala, bort från verkligheten och dess olidliga förtryck och tragedier ut till friheten i denna gränslöshetens värld av liv och kärlek i naturen. Vi har vandrat genom drömlandskap från dödens svarta natt ut till ljusets gränslöshet av skönhet och blott genom din vägledning. Atala, du är nästan för mig som ett högre väsen som den store anden själv fört i min väg för att jag skulle få en chans att glömma den fasans avgrund av olyckor som hela mitt liv har varit hittills.
Atala Gud sände dig i min väg för att jag själv skulle få en chans att pröva mina vingar om ock det ej kunde ske utan provning.
Chactas Du har övergett din stam, din familj, din ställning och din fader hövdingen blott för att dela öde med en fredlös och dödsdömd sate utan framtid. Var det verkligen värt det?
Atala Det är det som det är värt att luska ut. Glöm ej att jag är kristen. Jag är märkt med korset runt min hals, och det var den kristna kärleken som övervann mig till att visa dig barmhärtighet och rädda dig undan döden, emedan du var oskyldig.
Chactas Mina fäder var ej oskyldiga till att slakta många dina släktingar.
Atala Inget barn kan straffas för sina fäders brott. Om så sker är det höjden av omänsklig orättvisa.
Chactas Men hur kunde du bli kristen om du dock är född och uppfostrad i naturen som indian?
Atala Min fader hövdingen var ej min äkta fader.
Chactas Betyder det att din äkta far var vit? Har då din fader hövdingen ändå adopterat dig?
Atala Just så. För länge sedan bodde hos oss en vit spanjor som lärt sig avsky sin civilisation och den vite mannens metodiska utrotningskrig mot indianerna, varför han tog avstånd från sin civilisation och delade ett liv med oss och tog oss i försvar mot sina bröder.
Chactas Så han avlade dig med en indianska men behöll ändå sin kristendom?
Atala Ja. Det var det som vållade bekymret. Han insisterade på att jag skulle få bli kristen, och han lärde mig verkligen bara vad som av den religionen var av

godo, men detta vållade kontroverser inom stammen. Rådet krävde att min far antingen blev indian helt och hållet eller också återvände till sina kristna bröder.

Chactas Hur fick du då behålla hans kristendom?

Atala Våra mest svårlösta problem och rådsförhandlingar brukar sluta med en kompromiss. Han lovade lyda rådet och ge sig iväg på det villkoret att jag fick behålla den religion han hade gett mig. Hövdingen räddade situationen och trädde emellan, ty min mor var hans syster. Han fann min faders krav rimligt och lovade uppfostra mig och beskydda mig som sin egen dotter, och min far lovade att aldrig komma tillbaka.

Chactas Vart tog han vägen?

Atala Han återvände till de vitas stad Saint-Augustine och blev där en ofta anlita rådgivare i relationer med indianer, då han talade vårt språk och var högt uppskattad av alla indianer som deras vän.

Chactas Minns du vad han hette?

Atala Hans namn var Lopez.

Chactas Det är samma man! Han tog hand om mig i Saint-Augustine och förde mig bort från fördärvets väg genom flaskan. Ett sällsamt öde har sannerligen fört dig i min väg. Det betyder, kära älskade Atala, att vi faktiskt är fostersyskon.

Atala Han hette Lopez och var indianernas vän och var ungefär dubbelt så gammal som vi?

Chactas Ja.

Atala Då var det verkligen samma man. Så min far tog hand om dig. Ett sällsamt öde har förenat oss. Berättade han om sitt liv?

Chactas Ja, han berättade mycket. Mest berättade han om en beundransvärd eremit som levde helt ensam långt borta i ödemarken bortom all civilisation som han hade lärt känna. Fader Aubry hette han, och han hoppades, när jag lämnade honom, att jag en dag skulle få träffa honom.

Atala Det är till honom vi är på väg.

Chactas Känner du honom?

Atala Jag har alltid hört talas om honom och vet var han bor. Han har en liten kristen församling så långt bortom de vitas civilisation som man kan komma.

Chactas Då har du verkligen vetat vilka vägar du har följt.

Atala Vi borde nästan vara framme. Se! *(Ett planterat kors uppe på en kulle tyder på kristna nejder.)* Då borde eremithyddan vara här nära. *(De kommer fram till en grotta.)* Se! Detta är den heliga bostaden.

Chactas (kikar in) Ingen tycks vara här.

Aubry (kommer överraskande fram bakom dem) Söker ni någon?

Atala Vi söker den helige fader Aubry, som här i skogen sköter en kristen församling.

Aubry Då har ni kommit rätt. Det är jag. Men vilka är ni?

Atala (faller på knä för honom) Jag är Atala av Muscogerindianerna, vilkas hövding är min far, men jag är kristen. Denne indian av Natchezstammen har jag räddat från att bli mördad utan rimlig anledning.

Aubry Och ni har funnit varandra och älskar varandra och är på rymmen och söker tillflykt hos mig.

Chactas Ja.

Aubry Ni är inte ensamma. Mönstret känns igen. Ni är givetvis välkomna, och jag kan även viga er om ni vill det.

Atala Inte ännu, fader.

Aubry Vill du att din man skall bli kristen först?

Atala Det är inte det.

Aubry Vad är det då?

Atala (*tvekar*)

Chactas Tala, Atala!

Atala Bara i enrum med fader Aubry.

Chactas Rör det religionen har jag ingenting med den att göra.

Atala Ja, det rör religionen.

Chactas Då är det bäst att jag går. Ropa på mig när ni är klara. (*avlägsnar sig*)

Aubry Nå, min dotter, vad är problemet?

Atala Jag har inte berättat hela sanningen för min vän.

Aubry Vad har du inte berättat?

Atala Min mor var indianska och tog min fars kristendom på djupare allvar än han själv och offrade mig redan som barn till den heliga jungfrun.

Aubry Det hade hon ingen rätt att göra.

Atala Men hon gjorde det.

Aubry Menar du att hon lovade din jungfrudom åt de högre makterna?

Atala Ja. Jag skulle alltid förbli jungfru som försäkring för att alltid förbli vid min faders kristna tro. Jag skulle aldrig få smaka den jordiska kärleken, och om jag ändå stal mig till den skulle jag dö.

Aubry Ett fruktansvärt löfte. Så fanatisk kan endast en indian bli.

Atala Vad som är gjort är gjort, och jag kommer aldrig ifrån det. Jag är lovad åt den heliga jungfrun en gång för alla och kan inte svika min egen moder.

Aubry Men du älskar väl din vilde?

Atala Om jag gör! Jag dyrkar honom! Han är världens vackraste och ömmaste man och kan inte bli mera idealisk. Jag blev för första gången i mitt liv förälskad i honom första gången jag såg honom.

Aubry Då måste vi lösa dig från din moders självsvåldiga löfte.

Atala Hur? Hon är död och kan inte ta det tillbaka.

Aubry Vi måste utverka nåd och dispens från kyrkan.

Atala Här finns ingen kyrka. Dess enda auktoritet här ute är du.

Aubry Jag är inte prästvigd och saknar även fullmakten.

Atala Alltså är det kört, och om jag ger efter för vår kärlek är jag död.

Aubry Så grymt kan inte livet vara. Naturen har sina egna lagar, och ingen kyrka kan sätta sig över dem.

Atala Ett löfte är ett löfte, fader. Jag kan inte bryta min moders löfte.

Chactas (*återinträder plötsligt*) Ni får ursäkta mig, men jag har hört allt. Vad är det för en omänsklig religion ni tillhör som predikar kärlek men förbjuder den?

Aubry Min son, lugna dig, det finns alltid en väg ut.

Chactas (*rycker upp Atala*) Jag älskar dig, Atala, med en passion som är mera oemotståndlig än en tropisk storm i vildmarken! Den kan slita upp träd, men min kärlek skulle kunna krossa hela din falska kyrka med sina känslors äkthet och sanning! Jag kan aldrig älska någon annan än dig! Även om du skulle dö ifrån mig genom din moders förbannelse skulle jag aldrig sedan mera kunna dyrka någon annan än dig. Låt oss få varandra, Atala, för vår egen och för livets skull!

Atala Min moder är död, min älskade granne Chactas. Man kan inte trotsa de dödas sista vilja eller utmana deras andar. Då bevisar de bara sin högre makt över ditt öde och dödliga liv.

Chactas Atala, var då förnuftig! Din dårskap trotsar all naturen! Du kan inte sträva emot den! Jag är din, och du är min, och inga dumma bestämmelser från andra kan någonsin skilja oss åt. Du måste låta mig få älska dig!

Atala Granne ädle Chactas, om du tar mig förlorar du mig och jag dig!

Chactas Tvärtom! Då förenas vi för evigt i evigheten!

Aubry Här står både kyrkans och naturens lagar maktlösa.

Chactas Där ser du! Kyrkan betyder ingenting! Kärleken betyder allt!

Aubry Min vän, kyrkan kan inte ansvara för er kärlek. Den är för vild.

Chactas Alltså är den fri att vara helig i sin äkthet för evigt. Kom, min älskade Atala, och låt mig få ta dig en gång för alla med en evig brännade kyss! (*omsluter henne och kysser henne vilt*)

Atala Chactas, ej ens du rår på mitt öde. Vi har alla våra öden att följa, du din familjetragedi med din stams olyckor och landsflykt, och jag med min försvurna kristendoms påtvingade jungfrulighet.

Chactas Menar du att du inte vill ha min kärlek?

Atala Våra viljor är maktlösa mot våra öden, Chactas.

Chactas Vad försöker du säga? Att du inte älskar mig?

Aubry Chactas, kärleken kan aldrig forceras. Låt den tala när den själv så vill, men tvinga den inte till underkastelse.

Chactas Jag följer bara min natur, men Atala tycks göra motstånd mot naturen.

Atala Ack, krossa inte mitt sköra hjärta, min älskade Chactas! Då sargar du bara dig själv!

Chactas Jag vill ju bara älska dig! Vilken naturlag kan förbjuda mig min egen drift?

Atala Vänta, Chactas, och ge dig till tåls! Låt kärleken tala när den själv så vill, men om du ej ger den andrum kan den inte få luft till att tala och leva! Fader Aubry har rätt!

Chactas (*surmulen*) Ni kunde lika gärna be naturen att inte leva.

Atala Ett löfte är ett löfte, Chactas. Jag måste ta hänsyn till det.

Chactas Och förbli en oskuld hela livet? Vem har någonsin hört något så onaturligt?

Aubry Många lever enligt den kyskhetens lag, Chactas, och sparar sin själs krafter till evigheten.

Chactas Jag vill leva nu medan jag är ung och vacker och har någon att älska och inte för ett ovisst liv efter döden!

Atala Hav överseende med mig, Chactas, för min kvinnliga nyckfullhet!

Chactas Är det bara det det handlar om?

Atala Nej, det är själva livets ord och lag som gavs av min mor när jag föddes och som ingenting kan bryta, inte ens du!

Chactas Ni bara plågar mig och leker med mig i er fjolliga religions grillers namn.

Aubry Ett löfte är ett löfte, Chactas. Ingen kommer undan sitt öde.

Chactas Jag förstår inte ert fastklamrande vid er vansinniga vidskepelse som vid en livets lag när den bara är dödens! (*går rasande*)

Aubry Han är arg.

Atala Han har rätt och kommer aldrig att ge efter. Då finns det bara en sak att göra.

Aubry Vad tänker du på?

Atala Att underkasta mig mitt öde.

Aubry Det måste vi alla göra.

Atala Det är det jag menar.

Aubry Låt oss sova på saken som förnuftiga människor. I morgon är en ny dag. Allt går över och även Chactas besvikelse, frustration och vrede.

Atala Nej, den går aldrig över men skall brinna i mitt hjärta för evigt.

Aubry Han måste lugna sig och sansa sig.

Atala Tror du det går att stoppa flödet i Mississippi?

Aubry Nej, men där handlar det inte om mänskliga passioner. Alla mänskliga passioner och känslor kan kontrolleras och behärskas, och det är människans heliga skyldighet att höja sig över naturen och djuren och göra det.

Atala Det är vad min moder sade. Men jag kan inte göra Chactas besviken eller slagen.

Aubry Han hämtar sig, som Mississippi.

Atala Jag hoppas det, fader Aubry. Om jag inte kan trösta honom får ni göra det.

Aubry Vi kan säkert göra det gemensamt.

Atala Vi får se, fader Aubry. Nu är jag trött och måste få vila.

Aubry Det är vi alla. *(De drar sig tillbaka in i grottan.)*

Chactas (ropar i bakgrunden, förtviolad) Atala! Atala!

Hur högt kan jag älska dig
utan att förgås?

Hur långt kan jag driva mig
i kärlekens skenande störtlopp
utan att störta och falla?

Hur långt kan jag driva
mitt eget självplågeri
i den gränslösa kärlekens

oemotståndliga ursinnes- och vansinnesdrift?

Det är just det infernaliska kruxet,
att kärleken har inga gränser,
utan det må bära i evighet
eller inte alls.

(faller uttröttad ner och faller i sömn.)

Det mörknar allt mer och blir natt,

så ljusnar det och fader Aubry kommer in och finner honom..)

Aubry Vakna, min son.

Chactas Vad är det?

Aubry Du kan inte ligga här.

Chactas Det är vad jag har gjort.

Aubry Det är bäst du kommer tillbaka med till grottan.

Chactas (sätter sig upp) Har det hänt något?

Aubry Jag fruktar att hon inte är riktigt frisk.

Chactas Har hon ätit något olämpligt?

Aubry Om det ändå vore så enkelt.

Chactas Helige man, du gör mig galen med dina ofullständiga svar.

Aubry Jag har inte det fullständiga svaret, min son. Ingen har det.

Chactas Men vad har då hänt?

Aubry Atala får förklara sig själv. *(De kommer fram till grottan.)*

Atala ligger stilla i vitt och utsträckt men mycket blek.)

Chactas Atala! Är du sjuk?

Atala Jag är rädd för det, min vildmarksprins.

Chactas Vad har då hänt?

Atala Jag är rädd att min mor kallar hem mig.

Chactas Atala, skämta inte!

Atala Du ser hur blek och svag jag är. Det är mitt eget fel. Jag orkade inte längre med mitt eget samvete.

Chactas (förfärad) Vad har du gjort!

Aubry Atala, du har väl bara inte gjort något dumt?

Atala Mina vänner och min älskare, jag har gjort vad jag har kunnat för att vara alla till lags. Jag kunde inte leva utan att älska dig, min käre granne make, och därmed kunde jag inte leva utan att förbryta mig mot min mor. Alltså kunde jag inte leva. Så enkelt är det.

Chactas Du blir blekare hela tiden! Vad har du gjort!

Atala Jag har tagit den enda möjliga medicinen mot min åkomma, men den verkar långsamt. Ännu orkar jag tala.

Aubry Hon är förgiftad. Hon har gjort det värsta tänkbara och förvärrat sina problem tusenfalt. Visste du då icke, *Atala*, att just självmord är det som din kristna religion fördömer allra mest?

Chactas (kan inte fatta det) Självmord?

Atala Är jag då fördömd för att jag hållit mitt kristna löfte till min mor?

Aubry Självmord är värre än mord!

Atala Jag har gott samvete, fader. Det fanns inget annat sätt att förbli både min moder och min broder trogna i min kärlek. Jag dör av kärlek.

Chactas (börjar gradvis fatta) Det är orättvist!

Aubry Ja, min dotter, du har gjort dig själv den största möjliga orättvisa. Vad var det för medicin?

Atala En ört som min mor gav mig för alla eventualiteter och som jag hållit dold i beredskap inne i mitt krucifix. Man bara somnar in utan smärtor. Möjligen fryser man bara litet.

Chactas *Atala!*

Aubry Ack, då vet jag vad det är, och då finns ingen bot. Beklagansvärda dotter, man får sitt liv för att förvalta det och göra det bästa av det. Att då själv beröva sig det är att missförstå meningen med hela livet.

Atala Förlåt min dårskap, fader. Jag älskade bara.

Chactas Vår kärlek var helig, och jag kom aldrig vid dig. Desto mera blott kan jag då älska dig för att du uppoffrat ditt liv för din trohet. Ja, *Atala*, om du fått leva kunde vi ej annat än att ha fått älska varandra intill vanvett. Nu hänskjuts den kärleken i stället till den store andens hägn.

Atala Vi möts igen i evigheten.

Chactas Där vi alla åter möts men där vi två alltid skall känna igen varandra.

Atala Kan du förlåta mig, *Chactas*? Kan ni förlåta mig, fader?

Aubry Du visste inte vad du gjorde.

Atala Jo, jag visste vad jag gjorde, det var fullständigt överlagt, och min moder har redan förlåtit mig.

Aubry Jag är inte så säker på den saken. Under omständigheterna tror jag snarare hon hade velat att du brutit ditt löfte till henne.

Chactas Du är oskyldig, *Atala*. Jag förlåter dig, men jag förlåter aldrig er religion, som tillåtit detta och i vars namn detta kunnat hända.

Atala Tack. Jag behöver bara er förlåtelse. Genom vad jag gjort är jag löst från alla löften och även från min religion, som förhindrade vår kärlek. Kanske jag finner en annan bättre religion bortom döden.

Chactas Du hade funnit en annan bättre religion i vår kärlek.

Atala Den har jag redan, och den behåller jag. Tack, min käre *Chactas*, för att du gav mig detta i present för hela evigheten.

Chactas Du gav mig mitt liv, min älskade. Ack, om jag kunde ta det och giva dig det tillbaka, så att du fick leva!

Atala Det liv som vi funnit och skapat tillsammans dör aldrig. Så mycket vet jag säkert.

Aubry Min dotter, jag saknar ord, men i evighetens namn förlåter jag dig.

Atala Och i evighetens mamn älskar jag er båda. Farväl. (dör)

Chactas (börjar omedelbart böla tröstlöst, blir helt förtviolad och uppriven och sliter sig från hennes sida, går upp ovanför grottan och skriker:)

Om en religion så kan göra sig skyldig till den största möjliga grymhet, vad rätt har då en sådan religion att alls existera? (försvinner)

Aubry (tar fram sin rosenkrans, mumlar sina böner och korsar sig. Mera tankfullt:)

Är denna tragedi ett tecken från den store anden eller från Gud eller från bådadera? Och vad kan det då betyda? Jag ser bara frågetecknen. (korsar sig och sluter *Atalas* ögon och drar täckelset över hennes ansikte.)

Akt IV scen 1.

Som akt I scen 1 fast värre – mera dryckenskap, slafsigare horor, slarvigare typer, allting grovare och vulgärare.

cowboy 1 Snart har vi äntligen fått varenda förbannad indian och neger utrotad ur det här landet.

2 Om det ändå var så jävla enkelt. Vi behöver ju nigrerna som slavar, för fan!

3 Om ändå dom där plantageägarna hade vett att förbruka nigrerna i stället för att föröka dem.

1 Dom tänker på pengar, vettladu. Slavar som föder slavar ger gratis arbetskraft.

3 Men det tar tid för trän och slavar att växa upp.

1 De flesta kan tas i bruk redan vid 13 år. Barn arbetar ofta effektivare än vuxna.

2 Vad vi behöver här i landet är fler och effektivare slavdrivare!

1 och 3 Just det!

2 Låt oss föreslå det för presidenten.

1 Det kan han vinna valet på och köra över abolitionisterna med.

Lopez Är det det enda ni kan, ni yankees? Att köra med folk tills de dör och förslava ihjäl dem?

1 Du din jävla dego ska hålla käften!

2 Mexikanare är inte välkomna här. Ni är bara illegala invandrare och parasiter.

Lopez Jag har levt längre i det här landet än ni och är dessutom född här.

3 Jag tror jag känner den här jeppen. Var det inte han som försvarade rödskinden?

1 Jo, ta mig fan om det inte är den där jävla indianrövslickaren!

2 Vad fan gör du här, din antiamerikan? Varför har du inte lynchats för länge sen?

Lopez Därför att jag aldrig gjort något för att förtjäna det.

1 Hör på den! (drar sin puffra) Ge dig av från anständigt folks sällskap, eller jag pepprar dig!

Lopez Jag trodde detta var ett fritt land.

2 Det var det tills du kom.

3 Det blir aldrig helt fritt förrän vi befriat oss från alla nigrer och indianer!

1 Just det!

bartendern (ingriper) Rör inte *Lopez*, gossar. Gör ni det skickar jag sheriffen på er, och han hänger er genast. *Lopez* har aldrig gjort en fluga för när.

1 Kom, killar. Vi pyser. Här stinker antirasism.

2 Värre än så. Utlänningarna har tagit över.

3 Som om vi inte hade nog av skitstövlar över hela landet redan!

1 (*tar sitt glas, håller det innanför byxorna på Lopez*) Du har visst kissat på dig. (*går*)

2 Tur för dig att du inte är helt och hållet en nigger. (*går*)

3 Du borde införa stekta negrer och skalperade indianer i din meny, Mac! (*går*)

bartendern Jag beklagar deras uppträdande, Lopez. De är skithögar alla tre.

Lopez (*har inte rört en min inför attentatet*) Tyvärr, Mac, har jag fått vänja mig vid sådana över allt här i landet.

Chactas (*mycket åldrad, har hållit sig dold och knappt syns men träder nu fram*) Jag trodde aldrig jag skulle få se er igen, fader Lopez.

Lopez Jag känner igen den rösten. Men du har åldrats, min son. Vad var det du hette nu igen?

Chactas Chactas.

Lopez Chactas! Du lämnade mig och övergav samhället för att återuppsöka dina mördade stamfränder. Fann du dem?

Chactas Nej, fader Lopez. Jag fann bara döden på nytt.

Lopez Men tydligen har du överlevt.

Chactas Det borde jag inte ha gjort.

Lopez Vad hände?

Chactas Jag har tillbringat de senaste tre åren med att skriande irra omkring i ödebygderna norrut ända fram till Niagara, där jag ville slunga mig ut för fallet. Men någon ropade på mig. Mitt förflutna levde fortfarande. Jag kom inte ifrån det. Jag mindes fader Aubrys ord, att jag måste alltid ge livet en ny chans. Det var han som åkallade mig. Då förstod jag att han var död. Då beslöt jag att återuppsöka och återfinna hans och min älskades gravar, för att bjuda livet ett sista farväl med att vallfärda till det enda vackra minne det har givit mig.

Lopez Så du träffade fader Aubry i vildmarken?

Chactas Ja, fader Lopez. Din dotter vägledde mig till honom.

Lopez Min dotter?

Chactas Atala.

(*Lopez blir stum, faller i grubbleri, ger så ett tecken till bartendern, som genast serverar två drinkar.*)

Lopez Min vän, det här måste du berätta mera om. Du har således känt min dotter?

Chactas Hon räddade mig från döden, och vi rymde tillsammans från hennes stam ut i vildmarken. Där fann vi fader Aubry, som tog hand om oss tills hon dog.

Lopez Du har således känt henne och älskat henne. Varför dog hon?

Chactas Hon var kristen.

Lopez Du får det att låta som en sjukdom.

Chactas Det var en dödlig sjukdom som smittade av sig och nästan kostade mig förståndet.

Lopez Men du har kommit tillbaka hit till Sodom och Gomorra, till våldets civilisation och till hänsynslöshetens krassa värld av enbart egoism. Var det för att återuppsöka mig?

Chactas Ja, fader Lopez. Jag ville träffa er en gång till i livet för att kunna berätta för er hur jag älskade er dotter.

Lopez Det var min lyckligaste tid, då jag bodde hos indianerna för att lära av dem och så djupt engagerade mig i deras liv att jag tog en indian kvinna till hustru. Men jag kunde inte släppa kristendomen, min enda kontakt med mitt ursprung. De kunde inte acceptera min religion varför jag måste skiljas från dem, då jag skandaliserat deras hövdingas familj, men jag lyckades få min hustru att bevara min kristendom och ge den som mitt enda arv till min dotter.

Chactas Det kostade henne hennes liv.
Lopez Hur så?
Chactas Hennes moder försvor henne åt den heliga jungfrun som nunna.
Lopez Varför det?
Chactas För att hon säkert skulle förbli kristen.
Lopez Din berättelse upprör mig i mitt innersta. Således förblev min indianska hustru mig alltid trogen fastän jag förödde hennes liv. Och min förödelse gick i arv till min dotter. Ack, vad har vi vita egentligen ställt till med här i en paradisisk och jungfrulig värld, som inte behövde oss och som nu för alltid gått förlorad?
Chactas Ja, fader Lopez, men få är de vita som inser sin skuld. Ni är det enda undantaget jag mött hittills.
Lopez Vad tänker du göra nu, stackars vilde Chactas?
Chactas Återuppsöka min älskades och fader Aubrys gravar. Sedan tänker jag slunga mig ut för Niagara. Jag hör inte till er religion, så jag blir inte fördömd för att jag gör det.
Lopez Tack för att du återkom för att berätta mig detta, min son. Det uppskakar mig oändligt, hela mitt liv är förintat, men det kanske gjorde nytta. Jag är dig i varje fall tacksam.
Chactas Förlåt mig, fader Lopez.
Lopez Nej, Chactas, det är alla vi vita som borde be dig om förlåtelse. Lämna mig nu ensam. Jag har mycket att begrunda.
Chactas Ja, fader Lopez. (*lämnar försynt.*)
Lopez (efter en stunds betraktelse) En till, Mac. En dubbel.
(Mac serverar.)

Akt V scen 1.

Chactas (kommer instapplande, sliten i upplösningstillstånd, nästan gammal, tillbaka till grottan) Finns det då ingenting kvar utöver minnenas avgrundsdjupa tomhet? Här ägde en hel evighet rum i form av kärlek och intensivaste samvaro, men inte ett spår finns kvar utom de outplånliga inristningarna därav i mitt hjärta och i min själ, som blöder vid blotta påminnelsen; men om jag har någon del i evigheten över huvud taget så består den i alla utsägliga lidandens glödande smärtas helvetesdränkande tåreflod av smältande lava....

Atala, jag har kommit för att en sista gång åkalla din ande för att sedan få uppge min egen, ty jag har intet annat att leva för än min odödliga suktan efter dig i suckandet av ditt evigt åtråvärda namn....

Min fader Aubry, vilken roll spelade du i mitt ödesdrama? Det har jag alltid undrat. Hjälpte du Atala till hennes desperationsåtgärd, eller gjorde hon det verkligen alldeles själv och ensam utan ditt inflytande? Ack, skuggor, om ni finns kvar som andar, så svara på mina frågor eller låt mig omedelbart dö! (*prostrerar sig på marken*)

Fader Aubry (kommer fram) Min son, res dig från denna ovärdiga prostrering, ty din förtvivlan kan röra ett evigt sovande stenhjärta till rörelse. Hav medlidande med oss kristna, det är det enda råd jag kan ge dig, ty jag var kristen själv och förstod inte bättre än att bara tåga, bedja, lyda och arbeta. Vi arbetade tillsammans här i vår ödemark för att skapa en liten församling åt Kristus som dock efter min död fullständigt har förskingrats. Så ringa är ledares fåfänga när de efter sin sista suck fullständigt spårlöst försvinner. Jag var oskyldig till din älskades död. Jag hade

tvärtom gärna sett er tillsammans och betraktat er naturliga union som självklar. Men ack, problemet var inte att hon var kristen utan att du var fri.

Chactas Fri?

Aubry Fri från allt infekterat tänkande som inte kommer av naturen.

Chactas Hur skall jag förstå detta, jag stackars obildade vilde?

Aubry Min käre son, du var för självständig för att någonsin kunna bindas till människornas värld av idel fåfänga och villfarelser.

Chactas Erkänner du då att kristendomen var fel?

Aubry Fel var den inte, men den missförstods totalt från början och spårade fullständigt ur vid sitt etablerande. Det var därför jag sökte mig ut i vildmarken i ett försök att återfinna dess ursprunglighet och renhet. Därmed blev jag aldrig mer än en sökare. Men jag tror jag känner Atala i närheten.

Chactas Atala! Min älskade! Återuppenbara dig för mig bara en gång så att jag lugnt kan få frid och dö sedan!

Atala Min vän, vet du då icke att döden är en lögn och att jag dog bara för att försäkra mig om att få äga dig för alltid?

Chactas Vill du påstå att din död var vårt bröllop?

Atala Naturligtvis.

Chactas Var då din edsbundna jungfrulighet och allt ditt kristna skrock bara yttre åthävor för att få mig?

Atala Naturligtvis.

Chactas Förklara dig, min älskade, ty du framstår för mig som mera obegriplig än någonsin!

Atala Först när du dör skall du förstå allt, men då är det för sent. Det får du se då.

Chactas Du undviker mig efter döden värre än i livet fastän du i din återuppenbarelse är verkligare än i livet...

Atala Allt är dubbelt och har två sidor där den andra alltid motväger den första och upphäver dess betydelse, liksom döden motväger och upphäver livet men bara för att ge livet ökad betydelse och innehåll.

Chactas Jag förstår ingenting av din dunkla undervisning.

Atala Tack för att du återuppsökte mig, Chactas. Bara därför kunde jag komma tillbaka en sista gång till vårt läger och vår kärlek. Och i stället för att sätta punkt för ditt liv i och med vår återförening ville jag be dig återvända till livet och bevara det, kanske mest för att jag inte själv kunde göra det. Lev i mitt ställe, Chactas, för oss båda, så skall jag förbli dig trogen i evigheten.

Chactas Min älskade! Du dömer mig till melankolins livstids smärta och outsägliga kval! Låt mig hellre äntligen få förenas med dig i evigheten!

Atala Det är du redan.

Chactas Vad menar du?

Atala Du slipper mig aldrig, och jag slipper aldrig dig. Det är så vänskap fungerar. Den står över kärleken och trotsar evigheten. Jag förnekade min jordiska kärlek för att få dig till min eviga ende vän.

Chactas Så då var allt ditt kristna prat bara yttre ceremonier för ett högre gällande bröllop mellan oss än vad något jordiskt kunde vara?

Atala Precis.

Chactas Min älskade Atala, stanna med min ande för alltid!

Atala Du ger mig inget val.

Chactas Får jag då fortsätta älska dig?

Atala För alltid.

Chactas Tack, Atala. Den kärleken kan jag tro på, ty den är varken kristen eller något annat utan bara renaste kärlek som bara en äkta tro kan vidmakthålla för evigt. Kom då med mig in i evigheten.

Atala Jag hade just tänkt säga det samma till dig.

Chactas Då är jag redo.

Atala Kom, (*tar honom vid handen och leder honom bort,*) min granne indian, min vilde älskare och min egen broder.

(De försvinner och går bort.)

Aubry Om jag lyckades göra något gott i livet så var det ändå detta. Jag följer därför Chactas och Atala, ty endast de kunde visa mig den rätta vägen.

(går ut efter dem.)

Slut.

(Virhamn, Midsommar 2005)